

1. Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΗΜΕΡΑ ΓΙΑ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 15/10/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 15/10/2023

Σελίδα: 12

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

ΑΠΟΨΗ

Η επόμενη ημέρα για Ελλάδα και Τουρκία

Εμπορικές οδοί, ενεργειακές συνεργασίες θα πρέπει να επαναασχεδιαστούν τουλάχιστον ως προς τον χρόνο ανάπτυξης, ενώ οι μεταναστευτικές ροές αναποφεικτως θα ενταθούν.

Οι συζητήσεις για τα ελληνοτουρκικά κατεβαίνουν στον κατάλογο των προτεραιοτήτων της διεθνούς κοινότητας. Η πιθανή υποχώρηση της πίεσης από τρίτους μεταφέρει το βάρος της προσπάθειας στους δικούς μας ώμους.

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΓΑΒΟΥΝΕΛΗ**

Τι διαφορερό μπορεί να κάνει μια εβδομάδα... Λίγες ημέρες πριν, η συζήτηση στη δική μας πλευρά του πλανήτη περιστρεφόταν σχεδόν αποκλειστικά στη διαδικασία της ελληνοτουρκικής προσέγγισης, ενδεχομένως υπό το φως του συνεχιζόμενου αργού και βασιανιστικού πολέμου στην Ουκρανία. Οι παράμετροι του προβλήματος ήταν δεδομένες: η διαπραγμάτευση ξεκινάει σε δύο παράλληλες πορείες, μία στον πολιτικό διάλογο και μία στον στρατιωτικό με Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ), τα οποία αποτελέσματα των οποίων θα τεθούν στο τραπέζι κατά τη διάρκεια της επόμενης συνόδου του Ανατάτου Συμβουλίου Συνεργασίας Ελλάδος και Τουρκίας στη Θεσσαλονίκη στις 7 Δεκεμβρίου 2023. Είναι, νομίζω, πλέον κοινός τόπος ότι η διαδικασία αυτή έχει αξία από μόνη της, ως ένας μηχανισμός απομείωσης των εντάσεων στο πεδίο και ενδυνάμωσης της τόσο αναγκαίας και τόσο ελλείπουσας εμπιστοσύνης μεταξύ των μερών. Ακόμη και αν δεν υπάρξει από αποτέλεσμα ως προς την επίλυση των μεταξύ μας διαφορών, στον ενικό ή στον πληθυντικό, έχουμε ήδη εξασφαλίσει αρκετούς ησυχούς μήνες στους ουρανούς του Αιγαίου, με σημαντική οικονομία δυνάμεων και καυσίμων, καταπόνησης υλικού και ανθρώπινες κόυρασης. Ο καιρός της ηρεμίας

ενισχύει τις τουριστικές ροές και φαίνεται να διευκολύνει μια καλύτερη συνεργασία σε θέματα διαχείρισης μεταναστευτικών ροών.

Η κατάσταση αυτή λειτουργούσε έως τώρα σε ένα διεθνές πλαίσιο, που είχε αποκτήσει στοιχεία διάρκειας, αν όχι μονιμότητας. Η πάντοτε ανήσυχη Ανατολική Μεσόγειος βρισκόταν στο κέντρο πολλαπλών ειρηνευτικών προσπαθειών. Οι συμφωνίες του Αβραάμ, αναγνωρίζοντας το δικαίωμα του Ισραήλ να υπάρχει, συμβάλλουν επίσης στη δημιουργία ενός διεδρόμου μεταφοράς εμπορευμάτων και ενέργειας από τον Πειραιά στον Ινδικό και τον Ειρηνικό έως την Αυστραλία, μέσω Ινδίας, Ιαπωνίας και Κορέας – προς προφανές όφελος της ελληνικής και ελληνοκτιπης ναυτιλίας. Οι τριγωνικές συνεργασίες στη στενότερη γειτονιά της Μέσης Ανατολής μεταφράζονται σε αγωγούς και ιδίως καλώδια μεταφοράς ενέργειας από τον παγκόσμιο Νότο στην ευρωπαϊκή βόρεια ακτή και πέρα από αυτή – η συμφωνία οριοθέτησης μεταξύ Ισραήλ και Λιβάνου, ακόμη και χωρίς να έχει τεθεί πλήρως σε ισχύ, φάνηκε να επιβεβαιώνει ότι θαύματα γίνονται, όταν όλοι το επιθυμούν. Και η Τουρκία, ταλαντευόμενη μεταξύ της δικής της εικόνας ως περιφερειακής δύναμης και της ανάγκης για περισσότερα χρήματα από την Ευρωπαϊκή Ένωση και περισσότερα αεροπλάνα από τις ΗΠΑ, ήταν διατεθειμέ-

νη να δεχθεί τις πιέσεις για ειρήνη και συνεργασία στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο, ως ένα θετικό ψήγμα στο ισορροπικό μωσαϊκό που αποπειράται να φιλοτεχνήσει μεταξύ του δημοκρατικού πόλου της ειρήνης και του αυταρχικού πόλου των ενόπλιων συρράξεων.

Η επίθεση της Χαμάς στο Ισραήλ, με την ασύλληπτη βαναουσιπτά της, τινάζει στον αέρα αυτό το καθουκαστικό πλαίσιο. Οι προσπάθειες ομαλοποίησης στη Μέση Ανατολή τίθενται εκποδών από τον αγώνα επιβίωσης στον οποίο βρίσκεται πλέον το Ισραήλ. Εμπορικές οδοί, ενεργειακές συνεργασίες θα πρέπει να επαναασχεδιαστούν τουλάχιστον ως προς τον χρόνο ανάπτυξης, ενώ οι μεταναστευτικές ροές αναποφεικτως θα ενταθούν. Η μεγαλύτερη διαφορά όμως βρίσκεται στον ρόλο της Τουρκίας – με άμεση επίπτωση στις προοπτικές του ελληνοτουρκικού διαλόγου.

Στη διάρκεια του πολέμου στην Ουκρανία, η Τουρκία κατάφερε να αιωρεθεί μεταξύ των αντικρουόμενων πόλων, όχι τόσο ως επιτάχυνος ουδέτερος όσο ως αναγκαίος εταίρος. Βρέθηκε έτσι να είναι το μόνο μέλος του ΝΑΤΟ που δεν μετέχει στο σύστημα κυρώσεων κατά της Ρωσίας, ενώ παράγει drones για την Ουκρανία και διαπραγματεύεται με τη Μόσχα για τη μεταφορά των σιτηρών από τα Στενά ώστε

να εξασφαλιστεί η τροφοδοσία ιδίως των αφρικανικών χωρών. Με καθοριστικό ρόλο στον Καύκασο και στις τουρκόφωνες χώρες, όπως έδειξε η συντριβή στο Ναγκόρννο-Καραμπάχ, όπου ο τοπικός αρμενικός πληθυσμός βιώνει τη δική του μικρασιατική καταστροφή, η Τουρκία αισθάνεται επαρκώς ισχυρή ώστε να εμπλακεί σε μια διαπραγμάτευση με την Ελλάδα, χωρίς να παρεκκλίνει ουδέ κατά κεραία από τις βασικές της θέσεις για τις θαλάσσιες ζώνες, την αποστρατιωτικοποίηση, τις γκρίζες ζώνες και την κυριαρχία επί των νησιών στο Αιγαίο. Η προσπάθεια να αποβάλει από την εξίσωση την ευρωπαϊκή παράμετρο, στην πραγματικότητα να διαχωρίσει την Ελλάδα από την οργανική της ενσωμάτωση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συμπληρώνεται από την εξελισσόμενη προσπάθεια εκβιασμού του ΝΑΤΟ και ιδίως των Ηνωμένων Πολιτειών για την είσοδο της Σουδίας στη Συμμαχία.

Η συνήθης άσκηση ισορροπίας φαίνεται να μην αποδίδει, για την ώρα τουλάχιστον. Η ρητορική υπέρ όχι του παλαιστινιακού πληθυσμού, που πραγματικά υποφέρει από μακρού χρόνου στοιβαγμένος στη στενή Λωρίδα της Γάζας, αλλά υπέρ των θρηνοκόλληπτων φανατικών της Χαμάς, που θα ήθελαν να φέρουν τις πρακτικές του ISIS στις παραλίες της Μεσογείου, αποκλείοντας τις γυναίκες από τη ζωή από μαύρα πέπλα και αποκε-

φαλίζοντας όποιον διαφωνεί μαζί τους, δημιουργεί εκ των πραγμάτων έντονη ανησυχία. Η αίσθηση ότι το μέτρο έχει χαθεί είναι ήδη σαφής στη Συρία, όπου οι Αμερικανοί κατέρριψαν ένα τουρκικό drone που βρέθηκε πολύ κοντά σε προσωπικό που δρούσε στην περιοχή.

Αντικειμενικά, οι συζητήσεις για τα ελληνοτουρκικά αναπόφευκτα κατεβαίνουν στον κατάλογο των προτεραιοτήτων της διεθνούς κοινότητας. Σημαίνει αυτό ότι θα μειωθεί η πίεση των φίλων και συμμάχων από τις δύο πλευρές του Ατλαντικού ώστε να υπάρξουν συγκεκριμένα αποτελέσματα, έστω και με τη μορφή μιας μη επίλυσης που πάντως θα περιορίζει τις πιθανότητες εντάσεων στο μέλλον; Ίσως ναι – αλλά η πιθανή υποχώρηση της πίεσης από τρίτους μεταφέρει το βάρος της προσπάθειας στους δικούς μας ώμους, καθώς καλούμαστε πλέον να πράξουμε όπως πάντοτε λέγαμε και να δημιουργήσουμε τις μακροπρόθεσμες προϋποθέσεις μιας κοινής ήρεμης ζωής. Η απομάκρυνση από το φως της επικαιρότητας ίσως βοηθήσει σε μια αποτελεσματικότερη διαπραγμάτευση, αν καταφέραμε να μείνουμε στο ίδιο τραπέζι.

Η κ. Μαρία Γαβουνέλη είναι καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και γενική διευθύντρια του **ΕΛΙΑΜΕΠ**.